

پیام امام (ره) به قیام مردم تبریز نشانگر اهمیت آن در پیروزی انقلاب است

نویسنده کتاب هویت اجتماعی انقلاب ایران با بیان اینکه قیام مردم تبریز در آیین رهبری انقلاب برجسته بوده است، گفت: پیام امام به قیام مردم تبریز نشانگر اهمیت این قیام در پیروزی انقلاب ایران است.

نویسنده کتاب هویت اجتماعی انقلاب ایران با بیان اینکه قیام مردم تبریز در آیین رهبری انقلاب برجسته بوده است، گفت: پیام امام به قیام مردم تبریز نشانگر اهمیت این قیام در پیروزی انقلاب ایران است.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، قیام 19 دی ماه سال 56 مردم قم در اعتراض به يك مقاله توهين‌آمیز، اندك اندك به دست فراموشي سپرده مي‌شد و رژیم منحوس پهلوي مي‌رفت تا ستون‌هاي بني پوسيده استبدادي خويش را بر کالبد ايران محکم کند که توفان دیگری به پاخاست و همه رؤیاهای کاذب طاغوت را به کابوس مبدل کرد، در حالی که برنامه‌ریزان و اطرافیان شاه، چنین پیشگویی کرده بودند که با سرکوب مردم قم، ایران دیگر مطیع رژیم پهلوي است، اما تنها 40 روز بعد از آن حادثه خونین، خون انقلاب و نهضت در رگ‌های دیار آذربادگان و زادگاه مبارزان و عالمان یعنی تبریز، جاری شد.

* پیش از آغاز

تبریز نخستین پایتخت شیعه است، مناره‌های مسجد صاحب‌الامر، روزی را که سکه‌ها به نام علي بن ابیطالب (ع) ضرب شدند، نیک به یاد دارد و شاهدهی است برجای ایستاده در گذر روزها، ماه‌ها، سال‌ها و حوادث روزگار.

تبریز به مرور خاطرات سال‌های استبداد صغیر می‌پردازد، هنوز صدای ستارخان (سردار ملی) بر در و دیوار این شهر ضبط است که گفت: «#171; من می‌خواهم 72 اقلیم زیر بیرق امیرالمؤمنین و حضرت عباس باشند، شما از من می‌خواهید زیر بیرق روس و انگلیس بروم»، باغشمال به خود می‌بالد که روزی باقرخان (سالار ملی) قدم بر سینه وی فشرده است.

دوشنبه دهم دی ماه سال 1290 شمسی و مصادف با روز عاشورا است، بیکر ثقه الاسلام و هشت تن از یارانش با آقا شیخ سلیم، میرزا ابولقاسم ضیاءالعلماء محمد قلی‌خان، صادق الملک، پسران علی مسیو و مشهدی ابراهیم خیاط توسط قشون روس به دار آویخته شده‌اند، ثقه الاسلام حاضر نشد حمله روس‌ها به تبریز را به رسمیت بشناسد و مجاهدین تبریز را شورشی معرفی کند، وی اقتدار ایران را می‌خواست.

سال‌هاست که پهلوي دوم بر کشور پهناور ایران حکم می‌راند، روز عاشورا است و مردم از راه‌اندازی دسته‌های عزاداری منع شده‌اند، در میدان ساعت شهر (نوبار قاپیسی) سوز و سرما بیداد می‌کند، صدای ناله حزینی فضای میدان را درهم می‌پیچد صدا، صدای «#171; کریم آقا صافی»، شاعر نوحه سرای تبریزی است که می‌خواند:

یوم عاشورا دي يا روز قیامتدور بوگون

يا قیامت عرصه سیندن بیر علامتدیر بوگون

مردم گرداگرد صافی جمع می شوند و دسته عزادای باشکوهی به راه می‌افتد و صافی ادامه می‌دهد:

عالم باطنده ایندی کربلا قان آغلیور

خنجر قاتل باخیر مقتوله هر آن، آغلیور

بیر طرفده زینبه گویا قیامتدور بوگون

و این حکایت تبریز است. دیار شمس تبریزی، قبله گاه مولانا و خانه اهل بیت.

* 29 درفشی کاویانی علیه ضحاک زمانه

نبض انقلاب سال 57 مردم ایران در قلب خطه آذربایجان تپید و 29 بهمن؛ نقطه عطفی در جریان مبارزات مردم تبریز علیه رژیم طاغوت شد که درفشی کاویانی علیه ضحاک زمانه بود.

قیام 19 دی‌ماه سال 56 مردم قم در اعتراض به يك مقاله توهين‌آمیز، اندك اندك به دست فراموشي سپرده مي‌شد و رژیم منحوس پهلوي مي‌رفت تا ستون‌هاي بني پوسيده استبدادي خويش را بر کالبد ايران محکم کند که توفان دیگری به پاخاست و همه رویاهای کاذب طاغوت را به کابوس مبدل کرد، در حالی که برنامه‌ریزان و اطرافیان شاه، چنین پیشگویی کرده بودند که با سرکوب مردم قم، ایران دیگر مطیع و چشم و گوش بسته پهلوي است، اما تنها 40 روز بعد از آن حادثه خونین، خون انقلاب و نهضت در رگ‌های دیار آذربادگان و زادگاه مبارزان و عالمان یعنی تبریز، جاری شد.

29 بهمن ماه سال 56، نقطه عطفی بود تا با برپایی آیین‌های چهلم قیام شهرها، نهضت خمینی کبیر (ره) به يك قیام و انقلاب سراسری تبدیل شده و به بهار دلنشین پیروزی مردم در دهه فجر سال 1357 ختم شود، بنابراین همچنانکه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و رهبر معظم انقلاب تاکید کرده‌اند، مردم تبریز و آذربایجان شرقی، صاحبان اصلی انقلاب هستند و بدینگونه بود که نهال جمهوری اسلامی در سرزمین آذربایجان پا گرفت و سلسله جناب مبارزه با طاغوت و استبداد و فساد، از روحیه و اراده پرصلابت مردم متدین آذربایجان شرقی رنگ واقعیت یافت.

عصر روز 28 بهمن 56، جنب و جوش محسوس آذربایجان را فراگرفته بود، بازار تبریز در تکاپوی فردا بود، در داخل دانشگاه تبریز نیز

برخی دانشجویان برنامه‌ی فردا را در گوش هم زمزمه می‌کردند.

شهید قاضی طباطبایی، روحانی مجاهد و مبارز آن دوران، در نقش روشنگری عالیقدر، همه این حرکت‌ها و جنب‌وجوش‌ها را هدایت می‌کرد، او قصد داشت نخوت و رخوت حاصل از سرکوب قیام خونین مردم شهر قم که استبداد طاغوت را فراگرفته بود بزدايد و رؤیای نحس حکومت پهلوي را به کابوسي بنیان‌فکن تبدیل سازد.

«#؛ شهید قاضی» مقدمات برگزاری آئین اربعین شهدای شهر قم را با هدف احیای دوباره مبارزه علیه طاغوت فراهم کرد.

مکان این مراسم مسجد قیزللی تبریز در روز 29 بهمن بود.

«#؛ قیزللی» یکی از مساجد مرکزی و مهم وقت تبریز بود که به کانون معترضین و مبارزین مبدل شده بود، ساعتی نگذشت که عمال رژیم، از هدف اصلی تجمع‌کنندگان آگاه شدند، بنابر این فرماندار نظامی شهر با گسیل نیروهای خود فروخته خود به محل مسجد قیزللی از ورود عزاداران به داخل مسجد جلوگیری کرد، اما کار به همین جا ختم نشد، چرا که توهین یکی از نظامیان به این مکان مقدس به منزله جرقه‌ای بود که بر انبار باروت زده باشند، «#؛ تجلا» آن دانشجوی متعهد و مبارز، سکوت را جایز ندانست و با اعتراض خشمگین خویش، جان خود را به سوی ملکوت پرواز داد تا پیکر خونین‌اش، در فشی باشد کایوانی علیه ضحاک زمانه.

و از این هنگام بود که حرکت آن قطره‌ها به جویباری بزرگ و سپس اقیانوسی عظیم مبدل شد و تمام شهر تبریز را فرا گرفت.

در ادامه مبارزات، پیکر 13 آلاله سرخ دیگر نیز بر زمین افتاد تا به عدد 14 معصوم، 14 پیرو عاشق و شیفته دین و ایمان و ایران، در خون خویش غلطان شوند و چراغ فروزان مبارزه و آزادی خواهی که می‌رفت، روبه افول گذارد، دوباره برافروخته شده و در نهایت بیرق سرخ شهادت، استقلال و دین مداری بار دیگر بر سرتاسر ایران به اهتزاز درآید.

«#؛ تبریز» در 29 بهمن 56 ثابت کرد که به راستی پرچمدار عزت‌خواهی و استقلال و دیانت است.

* قیام 29 بهمن به اعتراف آمریکا

حسین نجفی، در کتاب نهضت اربعین که به تحلیل وقایع قیام خونین 29 بهمن 1356 پرداخته است، درباره قیام 29 بهمن تبریز با اشاره به نقش مردم تبریز در پیروزی انقلاب اسلامی گفت: قیام 29 بهمن به اعتراف آمریکا نهضت ایران را در آستانه پیروزی قرار داد.

وی با بیان اینکه قیام 29 بهمن 1356 مردم تبریز، اتفاقی نبود افزود: همواره تحلیل‌ها و موضع‌گیری‌های مختلفی در خصوص رویداد تاریخی قیام مردم تبریز در این روز بیان شده است ولی بنده بر اساس تحقیقاتی که در این خصوص انجام داده‌ام به این نتیجه رسیده‌ام که قیام 29 بهمن مردم تبریز سازماندهی شده بود، نمی‌توان قیامی به این عظمت را که در یک لحظه از شرق به غرب تبریز را فرا گرفت، راهپیمایی عادی خواند.

وی با اشاره به پیام امام خمینی (ره) خطاب به مردم قهرمان تبریز گفت: بر اساس این فرمایش رهبر کبیر انقلاب، نقش آذربایجان بی‌همتاست و همواره این خطه مبنای زمینه‌سازی‌های سیاسی کشور بوده است، مردم آذربایجان در نهضت مشروطه، مسئله کشف حجاب، موج دستگیری‌ها همواره اثبات کرده‌اند که زیر بیرق استبداد نمی‌روند که این خصلت مردم آذربایجان از لحاظ جامعه‌شناسی قابل بررسی و تحلیل است.

نجفی با اشاره به فضای خفقان سیاسی دهه 50 تا 1355، گفت: در طول این پنج سال شدیدترین نوع خفقان بر فضای سیاسی کشور حاکم بود و فضای اعدام، زندانی کردن مبارزان و دانشجویان بر همه ابعاد مسائل سایه افکنده بود.

وی ادامه داد: با روی کار آمدن «#؛ کارتر» از حزب دموکرات در آمریکا، برای اینکه حکومت‌های مستبد دست‌نشانده آمریکا با خطر فروپاشی مواجه نشوند، سیاست حقوق بشر را در این کشورها در پیش گرفت و تمامی کشورها را ملزم به رعایت منشور حقوق بشر کرد.

مدیر عامل سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تبریز اضافه کرد: رژیم شاهنشاهی نیز که در نقطه انفجار قرار گرفته بود، به دستور شاه میزان آزادی را افزایش داد و در 14 مرداد 1356 (سالگرد مشروطیت) در پیام سالانه خود وعده تغییرات سیاسی جدید را داد و پانزدهم مرداد، جمشید آموزگار را مجری این سیاست جدید خود منصوب کرد، شاه فضای باز سیاسی می‌کند، در حالی که امام (ره) این سیاست را یک توطئه اعلام می‌دارند.

این نویسنده می‌افزاید: امام خمینی (ره) طرح فضای باز سیاسی شاه را توطئه برای تطهیر رژیم شاه اعلام می‌دارد.

نجفی با اشاره به تحقیقاتی که در این خصوص انجام داده، می‌گوید: شاه با اعلام این موضوع دست به یک خطای استراتژیکی می‌زند، گرچه این موضوع نیز کاملاً سوری و فریبنده بود و شاه قصد داشت با ارائه آزادی‌های سوری به نوعی اعلام دارد که به وجود آمدن فضای اختناق بین سال‌های 50 تا 55 به دستور شاه نبوده است و ساواک خود چنین فضایی را به وجود آورده بود.

وی ادامه داد: ساواک اول آبان ماه سال 56 سید مصطفی خمینی فرزند امام راحل را با همکاری اداره استخبارات عراق به شهادت می‌رساند.

نجفی خاطرنشان کرد: شهادت فرزند امام مسبب برگزاری مراسم گرامیداشت در تبریز و سایر شهرهای کشور می‌شود و در حقیقت این جلسات در بیشتر موارد با همکاری دانشجویان برپا می‌شد و به نظرم برگزاری این مراسم را می‌توان به نوعی پیش‌نیاز قیام 29 بهمن تبریز تلقی کرد.

وی می‌گوید: رژیم شاه ضمن هراس از دیدن استقبال مردم در برگزاری این بزرگداشت‌ها و برای ارزیابی میزان مقبولیت مردم 17 دی 56 مطلبی موهن در مورد حضرت امام (ره) در روزنامه اطلاعات چاپ کرد.

نجفی اضافه کرد: جالب است بدانید که تعطیلی حوزه‌های علمیه قم به پیشنهاد فضایی آذربایجانی که در منازل مراجع تقلید جمع شده بودند صورت گرفت.

وي تصريح کرد: عامل اصلي تحريك مردم در قيام 19 دي قم را علمای آذربایجانی بر عهده داشتند و من ارتباط ظریفی بین این قیام و قیام 29 بهمن تبریز می‌بینم، به طوری که 23 دی ماه همان سال، دانشجویان دانشگاه آذربادگان تبریز ضمن برپایی راهپیمایی با ساواک درگیر می‌شوند و پس از این روز موج گسترده‌ای از شعار نویسی بر روی دیوارهای خانه‌ها در تبریز به راه می‌افتد. این نویسنده تبریزی با اشاره به نقش برجسته روحانیت در مبارزات مردم تبریز می‌افزاید: 27 بهمن 1356 آیت الله قاضی طباطبایی و تني چند از روحانیون تبریز با صدور اعلامیه‌ای برگزاری مراسم چهلم شهدای قم در مسجد قزلی را اعلام می‌دارند. وي ادامه داد: ممانعت از برگزاری مراسم چهلم شهدای قم در مسجد قزلی تبریز و وقوع آن بی حرمتی‌ها به مسجد بهانه‌ای برای وقوع قیام تاریخی مردم تبریز شد.

نویسنده کتاب «#171 نهضت اربعین» معتقد است بعد از ظهر 29 بهمن در تبریز حکومت نظامی اعلام می‌شود و تانک‌ها برای سرکوب قیام مردم وارد خیابان‌های شهر می‌شوند.

وي در خصوص بررسی علل این قیام می‌افزاید: موضع‌گیری رژیم پیرامون قیام مردم تبریز این بود که تعدادی از کمونیست‌ها و افراد خارجی که ایرانی و تبریزی نبودند مسبب این آشوب‌ها بودند در حالی افسار مختلف مردم و دانش‌آموزانی که زودتر از موعد مقرر هر روز تعطیل شده بودند، به قیام پیوستند.

نجفی گفت: در این روز حمله به مشروب‌فروشی‌ها، سینماها و مراکز فحشا نیز از شعله‌های آتش مردم در امان نماندند که این نیز از وجود انگیزه‌های فرهنگی و اجتماعی و مذهبی مردم تبریز خبر می‌داد.

نجفی در ادامه تشریح این وقایع، اقامت مزدوران آمریکایی و کنسولگری آمریکا در تبریز را دلیل اصلی وجود انگیزه ضدامپریالیستی مردم تبریز خواند.

این نویسنده اظهار نظر سرکنسول آمریکا در تبریز را پس از قیام 29 بهمن جالب خواند و گفت: سرکنسول آمریکا در تبریز قیام مردم این شهر را در واژه «#171 نهضت ایران در آستانه پیروزی» لقب داد.

عشرت شایق عضو شورای مرکزی جمعیت ایثارگران نیز درباره قیام 29 بهمن تبریز گفت: مردم مسلمان و غیرتمند آذربایجان که همواره پرچمدار استقلال و آزادیخواهی بوده و در هر برهه از زمان نقش مهم و سرنوشت‌ساز خود را به اثبات رسانیده‌اند در قیام 29 بهمن چنان ضربه مهلکی به حکومت استبدادی پهلوی وارد ساختند که بیش از یکسال نتوانست به حیات خیانت‌بار خود ادامه دهد. شایق خاطر نشان کرد: تبریز به عنوان شهر حماسه و خون با موقعیت استثنایی و حساس خود همیشه کانون تحولات کشور بوده و مردم ولایت مدار این شهر در جریان مبارزات ملت مسلمان ایران در انقلاب اسلامی نیز الگویی از رشادت و ایثار را از خود به نمایش گذاشتند که همان قیام فراگیر مردمی در خیابان‌ها و مبارزه علنی با طاغوت و مظاهر فساد و تباهی بود.

عضو کمیته ایثارگران مجلس همچنین اظهار داشت: خون شهدای قیام 29 بهمن بیعت دوباره مردم آذربایجان با امام خمینی(ره) به عنوان مرجع دینی و رهبری سیاسی بود و نشان داد که میثاق مردم این سامان با ولایت همیشه استوار و گسست ناپذیر است.

*حرکت‌های بزرگ مردمی بدون تأیید مرجعیت امکان‌پذیر نیست

رضا سمندری نویسنده کتاب هویت اجتماعی انقلاب ایران گفت: قیام 29 بهمن نقطه عطفی در تاریخ انقلاب بوده و یک شعار سیاسی نیست، بلکه واقعیتی است که در نگاه صاحب‌نظران بسیار تعیین‌کننده بوده است.

وي با بیان اینکه حرکت‌های مردمی در ایران محور اصلی قیام‌ها و انقلاب‌های بزرگ بوده است، تصریح کرد: در این قیام‌ها که از تاریخ مشروطیت و قبل از آن مشاهده می‌شود نقش مردم بسیار برجسته‌تر شده است.

وي خاطر نشان کرد: این موضوع در حالی است که جابه‌جایی‌های بزرگ در عرصه قدرت نظامی و سیاسی عموماً توسط اشخاص ذي نفوذ صورت می‌گرفته است.

محقق علوم اجتماعی و سیاسی تصریح کرد: در نگاهی به تاریخ مبارزات ملت ایران قیام بر علیه استعمار انگلیس که در قالب اعتراض به قانون انحصار دخانیات بروز یافت بسیار تعیین‌کننده است، به گونه‌ای که ملت ایران در آن زمان نقش و اهمیت خود در تحولات کلان دریافت.

سمندری با اشاره به نقش روحانیت و مراجع در سازماندهی قیام‌های مردمی تأکید کرد: روحانیت در این زمینه مهم‌ترین نقش را بر عهده داشته، به نحوی که همراهی و رهبری حرکت‌های بزرگ مردمی بدون تأیید مرجعیت امکان‌پذیر نبوده است.

وي به قیام مردم تبریز در تاریخ مشروطیت اشاره کرد و افزود: در این حرکت بزرگ مردم تبریز با حضور قهرمانان ملی متعهدی پایبند به مذهب و مرجعیت در صحنه حضور یافتند و دغدغه اصلی مردم نیز قیام بر علیه منکرات مذهبی بود.

مولف مقاله برگزیده در زمینه مسائل اجتماعی و سیاسی با بیان اینکه مردم تبریز در قیام مشروطیت نقشی تمام‌کننده داشتند، تصریح کرد: در این حرکت بزرگ مردم تبریز با حرکتی مهاجرت‌گونه به تهران نیروهای استبداد را ناکام گذاشتند که البته در این حرکت نیز نقش مرجعیت بسیار ملموس و برجسته بود.

نویسنده کتاب هویت اجتماعی انقلاب ایران گفت: در تاریخ معاصر ایران و انقلاب اسلامی یک بار دیگر مردم تبریز را در جایگاهی نقش‌آفرین مشاهده می‌کنیم، به نحوی که در مرحله‌ای حساس وارد میدان شده و آتش انقلاب را شعله‌ور کردند.

وي تأکید کرد: اینکه گفته می‌شود، قیام 29 بهمن نقطه عطفی در تاریخ انقلاب است، یک شعار سیاسی نیست، بلکه واقعیتی بوده که در نگاه صاحب‌نظران بسیار تعیین‌کننده بوده است.

نویسنده کتاب هویت اجتماعی انقلاب ایران با بیان اینکه قیام مردم تبریز در آئینه رهبری انقلاب برجسته بوده است، گفت: پیام امام به قیام مردم تبریز نشانگر اهمیت این قیام در پیروزی انقلاب ایران است.

سمندري خاطر نشان کرد: امام در اين پيام تاريخي خود مسائل بسيار مهمي را بيان فرموده است و نکات بسيار مهمي که سرشار از عواطف قلبي امام نسبت به اين حرکت خروشان است را بيان مي‌کند.

* ماه‌هاي نخستين بعداز پيروزي انقلاب

در ماه‌هاي نخستين بعداز پيروزي انقلاب، آذربايجان با ناملايماتي روبه‌رو مي‌شود، تبريز نيروهايي را در دامن خود پرورده است که اين روزها مي‌توانند ساز مخالف رهبري نظام نوپاي بعد از انقلاب را بزنند. مهدي بازرگان و بسياري از دوستان وي در نهضت آزادي اهل تبريزند و سياست گام به گام آنها، صحنه حاکميت را به نفع جمهوري اسلامي ترک گفته است. حزب خلق مسلمان، رسماً علم مبارزه مسلحانه و احقاق حقوق آذربايجان در حاکميت و مرجعيت ديني را برداشته است، اتحاد جماهیر شوروي و رهبران حزب توده به تبريز اميدوارند. نخستين شعارهاي محوري انقلاب در تبريز بر سر زبان‌ها مي‌افتد و به همه جاي کشور منتقل مي‌شود، آيت الله قاضي تا آخرين لحظه زندگي ارتباطش را با امام خميني(ره) حفظ مي‌کند. نخستين و دومين امام جمعه تبريز، آيت الله قاضي و آيت الله مدني در حمايت از رهبري امام به شهادت مي‌رسند و اين بار، آذربايجان شعار ديگري سر مي‌دهد که هنوز به گوش مي‌رسد: آذربايجان اوياخدي، انقلابا دايخدي «

* انقلاب اسلامي تداوم يك اعجاز

در پايان مي‌توان چنين نتيجه گرفت، انقلاب اسلامي حرکتي عميق، پويا و بالنده و در يك عبارت روشن معجزه بود. اعجاز اين حرکت به عنوان چکيده قرن‌ها اندیشه و آرمان الهي اسلامي، بيشتر از اين جهت جلوه‌گر شد که تمام تحليل‌ها و دیدگاه‌هاي رايج سياسي را بر هم زد. رويداد انقلاب اسلامي به تصريح دستگانه‌هاي خبري جهان، نظريه‌پردازان علوم اجتماعي و سياسي را شگفت زده کرد و آنها را واداشت که به خطا در پيش‌بينی‌هاي خود اعتراف کنند، بر همين اساس آنها از اين انقلاب به اعجاز در رخدادهاي سياسي تعبیر کردند و گويي اين اعجاز مرزها و دامنه‌هاي خود را با گذشت به سه دهه از وقوع آن برنچيده و هنوز ادامه دارد. مرور حوادث و جريان‌هاي سياسي و اجتماعي جهان در سال‌هاي پس از انقلاب اسلامي به روشني اين نکته را آشکار مي‌کند که گويي بخش اعظمي از اين حوادث به نوعي با انقلاب اسلامي پيوند مي‌خورند. نخستين دستاورد جهاني اين حرکت به راستي تحقير آمريکا، به عنوان قدرت برتر بود و دیديم که چگونه جواناني که با پشتوانه‌هاي ديني و اعتقادي به ميدان گام نهاده بودند، در نخستين بازتاب‌هاي انقلاب پیکار مبارزه را به سوي امپرياليزم جهاني هدايت کردند و مبارزه آنها سبب شعله ور شدن آتش کينه‌هاي فرو خفته جهان سوم عليه امپرياليزم شد. پرونده انقلاب ايران با همه تلاش‌هاي پنهان و آشکاري که براي سرکوب آن صورت گرفت، هيچ‌گاه بسته نشد و در هر ورق از اين پرونده نام و عنوان يك حرکت و نهضت در جاي جاي جهان ذکر شد. اما اساسي‌ترين بعد انقلاب در واقع همان ويژگي‌هاي اعجازگونه آن بود. تجربه‌هاي جهاني حاکمي از آن است که کشورهای دگرگون شده از انقلاب با گذشت اندک زماني، دگرگوني يا نشانه‌هاي انحراف در آنها آشکار مي‌شود و يا فشارهاي دروني و بروني فرسايش شديد اقتصادي، ريشه‌هاي انقلاب را مي‌خشکاند اما در انقلاب ايران با وجود شدت فشارهاي دروني و بروني که بيشتر در قالب محاصره اقتصادي و تحميل کردن يك جنگ همه جانبه ظاهر شد، نه تنها ريشه‌هاي اين حرکت عظيم دچار آسیب نشد بلکه همين فشارها، پايه‌هاي انقلاب را مستحکم‌تر ساخت و بارش هزاران درد و رنج و کاستي، فرزندان انقلاب را آبيده کرد و طوفان‌هاي سهمگين نه تنها برگ و بار درخت بارور و بهارآور انقلاب را فرو نريخت، بلکه موجب شد که هر روز جوانه‌هاي تازه بر شاخ و بازوي اين درخت بيشتر برويد. بر همين اساس جامعه ما که حساس‌ترين دوران سياسي خود را سپري مي‌کند، در رگ‌هاي خود خوني از جنس اعجاز دارد و اين انقلاب که موهبتي الهي بود جامعه ما را در ميان جوامع جهاني برتري داد، گويي اين موهبت الهي را همانا دست خدا نگاه داشته است. اينک جامعه ما در تداوم همان اعجاز چشم جهانيان را به تعجب گشوده است زيرا هر روز که رويدادي رخ مي‌دهد نتايج و دستاوردهاي آن بيش از گذشته آشکار مي‌شود.